

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus CVI. De Proclamationibus, Benedictione, & Impedimentis Matrimonii
in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

CASUS CVI.

De proclamationibus, benedictione & impedimentis
Matrimonii in genere.

Terentius Pastor dubitat: 1. An proclamandi sint milites, vagi, quale peccatum sit proclamationes omittere, & quid de casu necessitatis. 2. An debeant mediare dies feriales, vel an possit proclamatio fieri in die feriata, an repeti, si diu differatur matrimonium. 3. An fieri debeant in utraque parochia, quid si unus noviter advenerit, an in templis hereticorum. 4. Ex quibus causis possit aut debeat dispensare Episcopus. 5. Quid si spectent ad diversos dioceses. 6. Que sit obligatio impedimenta revelandi. 7. Quid si Parocho deferatur impedimentum ab uno, vel de eo sit suspicio aut fama: quid si ob occultum impedimentum repeki non possint sine infamia, & Parochus illud probare non possit. 8. Vel illud intelligat in confessione. 9. Quid si dispensatum sit pro foro conscientie tantum, & ex post pastori deferatur. 10. Quid de benedictione nuptiarum. 11. An infideles conversi, heretici benedici possint. 12. Cujus sit statuere impedimenta. 13. Quot sint prohibentia. 14. Quid de contrahente cum voto castitatis. 15. An teneatur ante consummatum matrimonium inire religionem. 16. Quid si contraxit cum voto religionis. 17. Quid si vovit conditionalē. 18. Que sint impedimenta dirimentia, an dirimant ignorata & pro omni casu. 19. An induci

vel abrogari possint per consuetudinem. 20. Qualiter peccet, qui contrahit sciens vel dubitans de impedimento. 21. Quid si sit ratio gravis vel presumptio pro impedimento, non verò contra. 22. Quid si sit ratio probabilis pro & contra existentiam impedimenti. 23. Quid si Parochus immediate ante nuptias advertat impedimentum. 24. Quid si solum unus ex sponsis sciat impedimentum. 25. Vel uterque ignoret. 26. Aut Parochus dubitet, an monitio sit ob-vel profutura. 27. 28. Quid de matrimoniis hereticorum cum impedimento consanguinitatis, affinitatis, &c. apud ipsos non recepto. 29. An eiusmodi matrimonia sint licita, & proles inde nata sint legitima. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid circa proclamationes?

§. 1. Ex præcepto Trid. sess. 24. c. 1. matrimonio præmitti debent tria banna seu proclamationes tribus diebus Dominicis vel festis inter Missarum solemniam, à qua lege non exemptantur milites, vagi, peregrini; antequam tamen proclamantur milites, debent exhibere testimonium Officialium, quòd careant impedimento; vagi & peregrini testimonium sui Ordinarii, quòd sint in statu libero, ut declaravit S. Congregatio Generalis Inquisitionis de Urbe año 1632. Plura

Plura de vagis dicam *Casu 110.* 2. Denuntiationes non requiruntur ad valorem, sed tantum ad licentiam; pastor omittens omnes tres peccat mortaliter, etsi nulla adsit suspicio impedimenti, omittens unam tantum peccat venialiter, *Sanch. Barb. Pyrrh. tit. 3. n. 27. Schamb. ibid. n. 23.* quia duæ denuntiationes sufficientes sunt ad finem Tridentini; imò si probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, ut loquitur *Trid. l. cit.* & non detur recursus ad Ordinarium, neque prudenter timeatur aliquod impedimentum, potest Parochus matrimonio assistere, & ante consummationem proclamationes supplere: quia præceptum Ecclesiæ non obligat cum tanto incommodo; multò magis poterit Parochus in articulo mortis conjungere concubinarium cum concubina ad legitimandam prolem, si dispensatio in bannis expectari non possit, *Sanch. Tann. Bosco p. 5. d. 11. f. 10. Schmalzgr. tit. 3. n. 42.*

3. *March. Dicast. Gobat* dicunt, non esse de præcepto, ut proclamationes fiant festis discontinuis, quia *Trid. l. cit.* tantum requirit, ut fiant tribus festis diebus continuis, sed ex communi mens Tridentini est, quòd non debeant alii dies festivi in populo mediare, etsi mediare debeat saltem unus vel alter dies ferialis, ut populus habeat tempus inquirendi & deferendi impedimentum, si quod subsit, idque præcipit Synodus Coloniensis anno 1662. de matrim. c. 353. ubi etiam prohibet, ne proclamationes fiant in die feriarum,

quamvis adsit magnus populi concursus, quod cateroquin, præsertim si ita habeat consuetudo, non improbant *Anton. à S. Spiritu, Bosco, Pyrrh. m. 28. Krimer n. 691.* quia obtinetur finis Tridentini, qui est intimatio futuri matrimonii ad majorem partem populi. 4. Si intra quatuor menses post ultimam proclamationem non contrahatur matrimonium, debent proclamationes repeti, & ita declaratum esse testatur *Gallemar. hic c. 1. n. 3.* Quod Rituale Romanum dicit fieri debere, si intra duos menses non contrahatur. 5. Proclamationes fieri debent in Parochia cujusque sponsi, in qua actu habitant; si illuc noviter advenerunt, vel saltem non habitaverint ad sex menses, debent proclamationes fieri in nova & veteri Parochia, & à veteri Parocho adferri testimoniales de non reperto impedimento; famuli, studiosi, aliique fixum domicilium non habentes, ex Decreto Archi-Episcopi Colon. Josephi Clementis inserto Agenda edita anno 1720. pag. 189. insuper proclamandi sunt in Parochia originis, vel saltem à Parocho loci ferre debent testimonium libertatis status, jura copulationis verò solis Parochis loci solvenda sunt. Proclamationes etiam fieri possunt in templis hæreticorum, ut fiunt proclamationes aliorum contractuum, ubi ita habet consuetudo, & absit scandalum, *Less. La Croix n. 479.*

6. In bannis dispensare potest Ordinarius, & ejus Vicarius, si adsit justa causa, qualis est, si timeatur injusta

remora matrimonii, sponzorum fornicatio, infamia, scandalum, gravis pudor, ut dum senex ducit juvenem, nobilis ignobilem, valde dives pauperem, vel matrimonium debeat revalesdari ob impedimentum occultum, vel instet tempus vetitum Adventus vel Quadragesimæ, aut aliud quodvis incommodum. Communis.

7. Episcopus non tenetur dispensare ex quavis causa, sed quando id exigit necessitas ad evitandum grave malum animæ, corporis, famæ, vel fortunatum proximi, si tunc renuat, & major Prælatus adiri non possit, contrahi potest absque denuntiacionibus, quia leges humanæ non ligant cum tanto incommodo, *Sanct. Gutt. Laym. c. 4. Reiffenst. t. 3. n. 39. Krimer n. 689.*

5. 8. Si sponsi spectent ad diversas dioceses, in utraque sunt proclamandi; si alteruter Ordinarius dispenseret in proclamationibus, sufficit, ut sine eis possint contrahere in aliena Diocesi, in qua dispensatum non est, quia verum est dispensasse Ordinarium, *Barb. Avers. La Croix n. 489.*

6. 9. Non tantum ipsimet sponsi, si sciant se esse in impedimento sive impediante, sive dirimente, tenentur illud manifestare, sed & omnes notitiam habentes, si id revelare possint sine suo gravi vel innocentis incommodo, quod tenet, etiamsi impedimentum foret occultum, nec possent illud probare, aut scirent sub secreto naturali, vel jurato, quia tale secretum, & juramentum, utpote contra bonum commune & reverentiam Sacramenti, non obligant, *Gutt. Burgh.*

cent. 2. cas. 108. Reiff. n. 49. Si tamen impedimentum sit occultum & infame, debet primo occultè moneri impeditus, ut à matrimonio desistat, vel dispensationem petat, ne ejus fama sine causa lædatur; aut si ejusmodi monitio credatur non profutura, vel non possit fieri sine periculo inimicitiarum, immediatè denuntietur Parocho, & ab hoc, si opus est, Episcopo. 10. Si Parocho deferatur impedimentum etiam solum impediens, velut sponsalia, debet causam referre ad Ordinarium, quia Parochus nullam habet jurisdictionem in foro externo, idèdque nec examen testium instituere, nec eorum juramentum recipere potest: hæc enim sunt actus jurisdictionis externæ. Sufficit verò hinc unus testis fide dignus, etsi non juratus, quia agitur de vitando peccato, & matrimonio nulliter contrahendo, *Gutt. Wiest. tit. 3. n. 15.* si sit aliqualis suspicio, vel murratio in populo de impedimento inter contracturos; nam si sit rumor vulgi absque incerto authore, communiter nihil subest; si autem sit communis fama solida, constans & uniformis, de hac informandus est Episcopus; si sit levis, vaga, sibi contraria, nihil probat, *DD. cit. Sperel. decis. 173.* At quid si impedimentum sit Parocho satis certum, at occultum, an poterit matrimonio assistere, si sponsi publicè petant, sicut potest & debet peccatori occulto publicè petenti dare Eucharistiam? 3. Non posse, *Gobat t. 9. n. 553. Schmalz. n. 63.* Ratio est, quia in causa

causa impedimenti Parochus non est iudex, sed Episcopus, ad quem causam referre debet; contra Parochus est Minister ordinarius Eucharistiæ, & ex matrimonio invalidè contracto sequuntur fornicationes aliæque incommoda, quæ non sequuntur ex indigna susceptione Eucharistiæ. Si Parochus impedimentum probare non possit, idè ab Episcopo jubetur sponfos impeditos copulare, non peccat, si id faciat, quia tantùm ex justa causa permittit, ut illicitè & invalidè contrahant. 11. Si Parochus impedimentum intelligat in Confessione, debet pœnitentem monere, ut à contractu desistat, & si renuat, negare absolutionem: si nihilominus contrahere velit, debet assistere, aliàs frangit sigillum, & confessionem reddit odiosam. Si oblitus est monere in Confessione, non tenetur ex post petere licentiam monendi, saltem si pœnitens ægrè ferret illud, *Sanch. l. 3. d. 15. n. 6.* 12. Si impedimentum sit dispensatum pro foro conscientie tantùm, & nemo præter sponfos illud denuntiet, potest procedi ad copulationem, quia impedimentum sublatum est, & res nondum egressa est forum externum. Si autem aliud impedimentum denuntiet, jam causa est dilata ad forum externum, idè quæ dispensatio cum clausula: *Pro foro conscientie tantùm*, ampliùs locum non habet, *Nav. Vega, Schmalzg. n. 66.* Si tamen denunciator impedimentum deferat secretò paratus tacere, putat *Avers. q. 7. s. 5.* posse procedi ad copulationem,

quia causa necdum videtur deducta ad forum externum.

QUÆR. II. Quid circa benedictionem nuptiarum?

ꝛ. Seqq. 1. Hæc benedictio debet fieri à Parocho proprio sponsi vel sponsæ; eam omittere sine causa solum est veniale, *Sot. Peretz. Pyrrh. t. 21. n. 11.* quia non satis constat de obligatione gravi; imò si unus ex sponfis jam fuerit benedictus, benedictio absque omni culpa omitti potest, & de jure debet, *c. si vir autem, de secund. nupt.* Dico, de jure, nam consuetudo passim permittit benedicere secundas nuptias, si alteruter antea non sit benedictus, *Sanch. l. 7. d. 82. n. 23.* Optimè faciet, qui se Agendæ vel Rituali suæ Diœcesis accommodat. 2. Si in prioribus nuptiis uterque sponfus fuerit benedictus, prohibetur iterata benedictio, *d. c. vir autem*, idque verum est, etiam si primum matrimonium fuerit invalidum, *Palud. Sylv. Sanch. n. 26.* quia benedictio non propriè nuptiis, sed personæ impenditur & cohæret. 3. Si duo infideles convertantur, possunt benedici, quia nunquam fuerunt benedicti; si unus ex sponfis sit Catholicus, nuptiæ adhuc benedici possunt in gratiam personæ Catholicæ, quæ illo jure privari non debet. *Dices:* Hæreticus est excommunicatus, ergo cum eo non licet communicare in sacris ritibus. ꝛ. Plerique hæretici in Germania non incurunt excommunicationem, quia plures sunt tantùm hæretici materiales, tum quia plerique non sciunt excommunicatio-

107

11.

tio-

tionem suæ hæresi annexam esse; & dato quoddam hæreticus contrahens sit excommunicatus, quia tamen in Germania sunt tolerati, cum iisdem, si petant, post Concilium Constantiense in sacris communicare licet; si uterque sponsus sit A catholicus, potest quidem Parochus Catholicus (in cuius Parochia habitant) eorum matrimonio assistere, ut dicam *Casu 110. n. 17.* illicitum tamen est illic nuptiis benedicere; nam indigni sunt benedictione Ecclesiastica, qui Ecclesiæ ceremonias damnant, *Tann. Gobat.*

12. QUÆR. III. Quid circa impedimenta matrimonium impediunt?

32. 1. Ecclesiam habere potestatem instituendi impedimenta matrimonii impediunt & dirimentia, est de fide contra hæreticos, ex *Trid. sess. 24. c. 3. c. 4.* Ratio est clara, quia & personæ fidelium & ipse contractus utpote spiritualis & Sacramentalis est subiectus Ecclesiæ; & quamvis Magistratus & Principes sæculares possint ex justa causa statuere ejusmodi impedimenta pro infidelibus sibi subditis, *S. Thom. in 4. dist. 39. q. un.* id tamen non possunt pro fidelibus subditis; ratio est, quia matrimonium infidelium est contractus merè civilis, circa quos dispensare possunt Principes sæculares; matrimonium verò fidelium est simul Sacramentum, de quo judicare competit soli Ecclesiæ, aded ut nec ipsi Episcopi impedimenta matrimonii inter fideles statuere possint, Papa sibi hanc potestatem reservante, *Conv. Peretz. d. 21. f. 5. n. 7.*

Perb. l. 4. tit. 1. à n. 149. Kon. ibid. n. 125.

2. Impedimenta alia sunt prohibentia, quæ matrimonium reddunt illicitum, alia dirimentia, quæ matrimonium reddunt nullum; primi generis antehac non pauca fuerunt, sed nunc præter statum disgratiæ & excommunicationem solùm sunt quatuor, complexa hoc versu:

Tempus sacram, vetitum, sponsalia, votum.

Per *Tempus sacram* intelligitur illud, quod currit à media nocte primæ Dominicæ Adventus usque ad Epiphaniam inclusivè, & à Die Cinerum usque ad Dominicam in Albis inclusivè, quo tempore non ipsum matrimonium, (nisi consuetudo vel statutum Diocesis aliud habeat) sed solæ solemnitates matrimoniales prohibentur, scilicet benedictio sponzorum, deductio solemnis sponsæ ad domum sponsi, solemne convivium, tripudia, &c. *Sanch. Gob. Pign. t. 6. conf. 47.* *Vetitum* seu interdictum est, quo Ecclesia uni vel pluribus prohibet nubere. *Sponsalia* seu promissio matrimonii alteri validè facta facit matrimonium illicitum cum quocunque alio, nisi prior consentiat, aut sit justa causa solvendi sponsalia, de qua dixi *Cas. 104. q. 3.* Denique matrimonium illicitum reddit *Votum* castitatis, virginitatis, religionis, suscipiendi S. Ordines, nunquam nubendi, &c. 3. Qui cum voto castitatis absque dispensatione contrahit matrimonium, non tantùm peccat mortaliter contrahendo, sed etiam ex post toties quoties petit de-

14. bi-

- bitum, quia quantum est ex se, debet servare votum; e contra debitum reddere potest & debet comparti, qui habet jus petendi; posse autem Regulares Mendicantes & cum iis participantibus dispensare in obligatione non petendi debitum, dixi *Cas. 71. n. 5.*
15. 4. Plures dicunt, eum, qui castitatem vel S. Ordines vovit, obligari ante matrimonium consummatum intrare religionem, quia sic potest servare votum sine præjudicio sponsæ; at rectius id negant *Dian. Sanch. Schmalzg. t. 6. n. 109.* Ratio est, quia talis non vovit religionem, sed solum S. Ordines vel castitatem, quam servare non tenetur per medium tam difficile; sicut debitor ex promissione præsertim gratuita non tenetur solvere cum damno valde inæquali, & vovens eleemosynam non tenetur eam solvere cum mutatione sui status.
16. 5. Qui vovit religionem, & ex post voti memor vel immemor matrimonium iniit, tenetur matrimonium non consummare, & inire religionem, nisi fortè sponsam antecederet defloraverit; ratio est, quia adhuc potest exsolvere rem promissam sine injuria sponsæ; ergo ad hoc tenetur; postquam tamen matrimonium consummavit, licitè petit & reddit debitum, quia non vovit castitatem, sed assumere statum, cui castitas annexa est; soluro tamen matrimonio tenetur ingredi religionem, quia cessat impedimentum voti, à quo non erat absolutus, sed impeditus, *S. Thom. Sor. Nav. Sanch. d. 33. n. 16.*
17. 6. Ut vota valeant & impediunt matrimonium, *R. D. Jansen Pars II.*

trimonium, debent esse libera ab errore circa substantiam vel motivum principale, & probabiliter à metu injusto saltem gravi, *Rosell. Sanch. Nav. Less. l. 2. de just. c. 4. V. Cas. 68. à n. 1.* 7. Si conditionatè vovisti castitatem vel religionem, & conditio non pendeat à tua voluntate, sed à Deo, v. g. vovisti castitatem, si mater intra annum convalescat, teneris expectare conditionis eventum; si verò conditio sit pœnalis, vel pendeat à voluntate tua, v. g. vovisti castitatem, si adhuc semel te inebries, si intra annum fornicatus fueris, non teneris expectare, multò minùs procurare conditionis eventum, utpotè peccaminosum, sed potes anno nondum expleto matrimonium contrahere; si tamen intra annum te inebries, teneris voto castitatis etiam post contractum matrimonium per omnia ac si contraxisses post votum castitatis absolutum, quia jam purificata est conditio, & votum conditionatum transit in absolutum, *Sanch. l. 4. mor. c. 22.* Vide dicta *Cas. 49. à n. 18.* item *Cas. 70. à n. 20.* ubi plura dixi de votis conjugum. 8. Qui vovit religionem, si eam bonà fide ingressus ex justa causa exeat è Novitiatu, vel dimittatur, satisfacit suo voto, potestque licitè nubere, quia non censetur vovisse professionem, sed ingressum, *Gob. t. 9. n. 101.* Vide *Casum 68. n. 9.*

QUÆR. IV. Quid circa impedimenta dirimentia?

R. Seqq. 1. Dirimentia sunt 15. expressa his versibus:

Cc

Error

Error, conditio, votum, cognatio, crimen, Affinis, si clandestinus & impos,

Si mulier sit rapta loco, nec reddita tuto.

2. Horum aliqua inducta sunt ex jure naturæ, ut error in persona, impotentia, consanguinitas primi gradus saltem in linea recta, ligamen seu matrimonium actuale cum alia: reliqua sunt de jure Ecclesiæ; omnia hæc dirimunt matrimonium etiam in iis, qui ea invincibiliter ignorant, idque pro omni casu etiam in periculo vel metu mortis, nisi dispensetur; hinc invalidum est matrimonium cum consanguinea vel affine, quamvis ignores tibi esse consanguineam vel affinem, aut etiam contrahas ex urgentissima causa, v. g. ad evitandam gravem infamiam, vel in articulo mortis ad legitimandam prolem. Communis. Ratio est, quod ignorantia invincibilis excuset quidem à lege prohibente, ne quis peccet, non tamen à lege irritante; neque enim per hoc, quod ignorem meam inhabilitatem, fio habilis. *Dices:* Præcepta Ecclesiæ non obligant cum tanto incommodo, vel saltem cum periculo vitæ. *R.* Præcepta prohibentia non ita obligant, transeat, inhabilitantia, N. Sic enim has leges interpretatur communis Ecclesiæ praxis, ita ut pro omni casu ligent; quis enim dicet, Sacerdotem ex ulla causa nunc validè contrahere matrimonium? 3. Per consuetudinem induci & abrogari potest impedimentum dirimens, modò consuetudo sit rationalis & legitimè præscripta, *Suar. Nav. Man. c. 22. n. 8. Sanch. l. 7.*

d. 4. Sylvius in suppl. q. 50. Peretz s. 6.

n. 5. La Croix n. 517. Schmaltzgr. n. 372.

Colligitur ex c. super eo de cognat. spirit.

ubi an personæ aliquæ conjungi valeant, an secus? Jubetur inquiri consuetudo Ecclesiarum, & generalis

regula est ex *c. fin. de consuet.* quòd

consuetudine novum jus induci, &

antiquum abrogari possit, modò sit

rationalis, hoc est, ad versetur legi

naturali vel Divinæ, neque plus no-

ceat quàm profit communi bono,

Pont. Less. Krimer n. 1257. & sit legitimi-

mè præscripta, ad quod sufficienter

decem anni etiam respectu legis Ec-

clesiasticæ, nec requiritur scientia

vel consensus legislatoris nisi legalis,

qua scit consuetudinem rationabili-

tem generaliter à legibus approbari,

etsi ignoret hinc & nunc agi contra

legem, ut dixi *Cas. 5. à n. 14.* *Dices:*

Consuetudo contrahendi matrimo-

nium intra gradus prohibitos seu

cum impedimento dicitur corrupte-

la, *c. quod super 5. de consang.* ergo

est irrationabilis. *R.* Cit. Canon in-

telligitur de consuetudine nondum

præscripta, vel quæ inducta est non

in bonum commune, sed in con-

temptum legislatoris, *Castropalao,*

Gonzal. in c. 1. de spons. 4. Qui cum im-

pedimento dirimente scienter con-

trahit, peccat mortaliter, quia agit

contra grave præceptum Ecclesiæ,

& Sacramentum redditur nullum,

sicut si infantem baptizaret in vino,

aut consecraret in aceto; excipe, nisi

contrahat ex injusto metu. *Vid. Cas. 38.*

n. 30. In dubio an existat impedimen-

tum, tenentur Pastor & contrahentes

di-

20.

diligenter inquirere; si dubium resolvi non possit, & sit merè negativum, ita ut pro existentia impedimenti non sit ratio gravis momenti, matrimonium licitè contrahi potest, quia libertas est in possessione, nec est prudens timor Sacramentum exponendi nullitati, *Sanch. l. 8. d. 6. n. 18. Rosmer. de act. hum. p. 227. Krimer n. 2436. §.* Si sit ratio gravis & probabilis pro existentia impedimenti, non autem pro ejus carentia, petenda est dispensatio, v. g. dubitatur, an proavus Titii & proavia Caji fuerint frater & soror, eò quòd sciantur fuisse ex eadem villa, & habuisse idem cognomen; si fuerint frater & soror Titius & Caja, erunt consanguinei in quarto gradu; hoc dubium solvi non potest, neque ex memoria, neque ex scientia hominum, neque ex libro Baptismali, ideòque petenda erit dispensatio, vel abstinendum à matrimonio, quia magna est præsumptio pro impedimento, nulla autem ratio pro ejus carentia. Idem est, si pro impedimento sit præsumptio, v. g. habuisti copulam cum sorore sponsæ intra vas, dubitas, an intra vas feminaveris, & contraxeris affinitatem, est præsumptio contra te; solet enim plerumque fieri, & ex plerumque contingentibus prudens est præsumptio. 6. Si sit probabilitas juris pro & contra existentiam impedimenti, & impedimentum sit ab Ecclesia dispensabile, licitè contrahitur matrimonium, v. g. probabile est, quòd non contrahatur cognatio spiritualis cum matre ex Baptismo

necessitatis, vel si physicè non attingatur infans; item probabiliter valet, si contrahatur coram Parocho invito, ex metu reverentiali, &c. in his licet contrahere & consummare matrimonium cum matre talis baptizati, coram Parocho invito, cum metu reverentiali, &c. Idem est de similibus opinionibus, (modò non repugnet stilius curiæ) *Sanch. l. 8. d. 8. Gob. t. 10. à n. 732. Burgh. cent. 3. cas. 100. Gormatz à n. 320. La Croix n. 42.* Ratio est 1. quia certum est, Ecclesiam tunc supplere & dispensare, si adsit error communis, & consuetudo sic contrahendi, ut dixi *Cas. 99. à n. 5.* Atqui illa adsunt: ergo. 2. Ecclesia in suis tribunalibus sæpè declaravit matrimonia sic contracta esse legitima, quas declarationes de singulis his exemplis affert *Carden. 2. crisi diff. 2. à n. 514. §.* Alex. VII. teste *La Croix l. cit.* respondit, Missionarios in materia matrimonii posse sequi sententias probabiles Barbaris favorabiles. 4. In *c. laudabili c. fin. de frig. & malef.* statuitur, quòd dubius de potentia naturali possit contrahere: ergo à priori qui positivè est dubius de impedimento ab Ecclesia dispensabili. Excipe, nisi impedimentum sit in possessione, ut si dubites de morte prioris conjugis; tunc enim adesse deberet certitudo moralis conjugem esse mortuam, ut dicam *Cas. 109.*

QUÆR. V. Quid agendum Parocho vel Confessario, si advertat ante nuptias impedimentum?

§. 1. Si Parochus advertat aut probabiliter judicet adesse impedimentum

Cc 2 di

dirimens, & matrimonium differri non possit sine gravi damno, scandalo vel infamia sponzorum, nec tempus permittat petere dispensationem, eò quòd omnia ad nuptias parata sint, potest permittere ut matrimonium contrahant, quantum possunt sub conditione futuræ dispensationis, de qua dixi *Cas. prac. n. 14.* Neque enim tunc simulant Sacramenti administrationem, neque mentiuntur, sed seriò faciunt sub conditione, quòd non possunt absolute; tenentur tamen à copula abstinere, usque dum impetratà dispensatione matrimonium revalident, *Dian. Gob. t. 9. n. 550.*

24.

2. Si unus ex sponis solum novit impedimentum, nec alteri sine infamia manifestari possit, & hic urgeat consummationem matrimonii, prætendendum est privilegium primi bimestris, vel omittendum votum castitatis, usque dum dispensatio ab Ordinario, (quem in hoc & simili casu necessitatis dispensare posse docent *Bonac. Peretz, Barbof. Sanch. l. 2. d. 30. Dian. p. 11. t. 3. n. 30.*) vel Romæ impetrata fuerit.

25.

3. Si uterque contrahens bonâ fide ignoret impedimentum per se quidem, si sit spes fructus, moneri debent, vel maxime si agatur de matrimonio contrahendo post matrimonium nulliter contractum, si periculum sit, ne etiam post monitionem sponsi perrecturi sint in copula, vel timeatur aliud grave malum, teneris tacere, usque dum impetratà dispensatione matrimonium cures revalidari, quia melius est permittere peccatum mate-

riale, quàm dare causam peccati formalis, *c. quia circa de consang.* ubi dicitur: *Dissimulare poteris, ut remaneant in copula sic contracta, cum ex separatione videas grave scandalum imminere;* si ipse pœnitens interroget, adhuc poteris dissimulare, quasi non audisses, si veritatis cognitio ei esset nocitura, quia veritas foret gladius, quo se vel alium fauciaret, *Dis. ast. Stotz de pœn. l. 2. n. 131.* Vide *Cas. 111. q. 5.* 4. Quando Confessarius dubitat, an monitio sit provel obfutura, si agatur de matrimonio contrahendo, plerumque consultius est impedimentum detegere, & suadere, ut dispensationem petat, vel à matrimonio absteat; si matrimonium sit contractum, inter se conferri debent periculum damni, & spes fructus, illudque eligi quod præponderat. Quid agere debeat Parochus, si impedimentum ei deferatur ab uno teste, vel de eo sit suspicio, fama, vel illud sciat ex confessione, aut illud sit dispensatum pro foro conscientie tantum, dixi supra n. 7.

26.

QUÆR. VI. An valeant matrimonia hæreticorum contracta cum impedimento Ecclesiastico in illorum terris non recepto, v. g. cum impedimento criminis, publicæ honestatis, consanguinitatis & affinitatis in tertio & quarto gradu? De matrimoniis non contractis coram Parocho vel testibus dicam specialiter *Cas. 110.* De matrimoniis hæreticorum, ut ex certis causis liceat repudium, dixi *Cas. prac. n. 21.* Qualiter Catholico liceat ducere hæreticam, dicam *Cas. 108. q. 3.*

27.

Pl. Ma-

28. *Matrimonia sic contracta non valere asserunt Less. Bosco, Gob. t. 9. à n. 41. Schmier p. 3 c. 1. n. 24. Reiffenst. t. 3. n. 142. Krimer n. 1897. Rationem dant: 1. Hæretici sunt verè subditi Ecclesiæ, ejusque legibus obligantur: ergo illorum conjugia contra legem Ecclesiæ irritantem sunt nulla, sicut nulla sunt, si ejusmodi conjugia ineantur ab orthodoxis. 2. Quamvis apud hæreticos sit consuetudo sic contrahendi, tamen ut illa præscribat contra legem, debet esse rationabilis, & habere consensum Principis; sed hæc consuetudo non est rationabilis, cum repugnet juri naturali & Divino, utpote inducta non ex fine boni communis, sed in contemptum Ecclesiæ; neque habet consensum Principis, quia præsumi non potest, quòd Pontifex illis tanquam rebellibus in hoc favere velit. 3. Si consuetudo eximat hæreticos à legibus matrimonialibus, ergo etiam ab omnibus aliis legibus Ecclesiæ, quibus constanter contraveniunt, & sic poterunt præscribere subjectionem & obedientiam ad Ecclesiam, quod nemo admittit. 4. S. Congregatio Episcopo Tricateni S. Sedis ad Belgas Legato rescripsit inter alia anno 1605. 19. Jan. non valere matrimonia absque Catholico Pastore & testibus contracta in locis, ubi Tridentinum est promulgatum: ergo à pari nulla erunt matrimonia contra alias Ecclesiæ leges irritantes inita. Econtra prædicta matrimonia valere tenent March. Tribun. tom. 3. tr. 1. tit. 6. concl. 4. Bonagratia 99. reg. de matr.*

hæret. §. 8. Mais. de matr. n. 67. Stalenus p. 19. 3. p. 2. c. 4. faventque teste Gobat loc. cit. Tann. Dicast. Laym. & probabilem dicit Wiest. tit. 1. n. 200. Schmaltz. n. 379. Ratio est, quia impedimenta matrimonii possunt consuetudine abrogari, modò consuetudo sit præscripta & rationabilis, & non desit consensus Principis, ut dixi Casu præced. n. 19. atque hæc omnia adsunt; nam 1. est præscripta, & ultra centum annos continuata. 2. Est rationabilis, quia omninò expediens est pro bono communi, ut lex irritans post contrarium tot annorum usum cesset; ejus enim observatio invehret multa incommoda & perturbationes pacis Catholicos inter & heterodoxos; nam oportebit dicere, quòd nativè talibus conjugii sint illegitimi, & tales conjuges conversi possent ab invicem separari, & ad alias nuptias transire, quod est contra sensum & praxin Ecclesiæ, quæ eorum filios conversos absque dispensatione super natalibus ad Ordines admittit. Unde 3. adest consensus Ecclesiæ, quæ scit ita contrahi, & tamen teste Verjus & Gobat n. 464. ab anno 1603. vel 1605. non contradici, & ab Episcopo Castoriensi Vicario per Hollandiam apud La Croix n. 768. super valorem ejusmodi matrimoniorum interpellata anno 1671. respondit: Non convenire, ut questio illa à S. Officio definiatur, verùm statueret ipse, quid animarum sibi creditarum saluti crederet maxime expedire. Hæc sententia non est minùs probabilis quàm prima, cujus argumenta sat aptè solvuntur,

dicendo ad 1. Hæreticos obligari legibus Ecclesiæ, quamdiu usu contrario non sunt abrogatæ. Ad 2. Quamvis hæretici primitus mala fide contra legem agendo consuetudinem istam induxerint, ipsa tamen consuetudo jam inducta conducit ad bonum commune & pacem publicam, ideoque est rationabilis, nec requiritur in operantibus contra legem bona fides, ut dixi *Cas. 5. n. 14.* Ad 3. N.C. Nam Ecclesia potest consentire, ut hæc vel illa lex à se statuta per contrariam consuetudinem abrogetur, & reverà ita præsumitur consentire in consuetudinem contra leges connubiales ob rationes allatas; econtrà Ecclesia nec vult nec potest consentire, ut hæreticus non maneat subditus Ecclesiæ, seu totaliter ab ejus obedientia absolvatur, quia illa subjectio est ex jure Divino & naturali, & ideo contra illam nulla valet præscriptio, *c. cum non de præscript.* Ad 4. N. Aff. Consuetudo locum non habet, ubi deest omnis consensus Superioris, hic autem deest quoad matrimonia apostatarum, monialium vel Sacerdotum, quia Ecclesia contradicit, & semper, quando potest, eos separat à sacrilego connubio, quod non facit cum hæreticis. Relata declaratio autem, etiamsi in forma authenticè exhiberetur, plus non evincit, quàm quòd de creto Tridentini obligentur etiam hæretici in provinciis, in quibus illud est publicatum, non verò probatur, quòd per illud consuetudini legitimè præscriptæ adempta sit vis derogandi

huic aut aliis sanctionibus Canonice. Ex his

Sequitur 1. Non esse licitum sic contrahere, suadere aut cooperari matrimonio sic contrahendo, quia sententia negans ejusmodi matrimonia valere est probabilis & magis rata, & agitur de valore Sacramenti, & stylus Curie Rom. teste *La Croix n. 769.* est contrarius: Ergo. Si autem matrimonium sic contractum, conjuges etiam conversi non debent separari, quia probabile est matrimonium valere, & in dubio standum est pro valore matrimonii contracti; tutius tamen erit obtentà dispensatione tale matrimonium coram Parocho & testibus renovare, ne se exponant periculo fornicationis materialis. Sequitur 2. Proles hæreticorum ex ejusmodi matrimoniis natas & conversas etiam apud Catholicos habendas esse pro legitimis saltem quoad effectus civiles, v. g. ad missionem quoad Comitatus, ad Ordines Equestres & Religiosos, ad successionem in jura & bona paterna, tum quia in dubio standum est pro legitimitate proles: tum quia conversi ad veram fidem non debent esse pejoris conditionis, quàm non conversi, qui in foro externo per omnia habentur legitimi, & ita habet praxis Dicasteriorum; idem est, si matrimonium hæreticorum ex causa adulterii dissolvatur, & aliud vivente priore conjuge ineatur, proles ex secundo thoro natæ habentur legitimæ, *Capus. de matr. c. 2. n. 14. Roland. Cavallos hic q. 697.* Et in Instrumento
Pacis

Pacis Monasteriensis expressis verbis cautum est, ne cui fraudi sit ac damno una ex tribus Religionibus, Catholica, Lutherana, Calvinistica, sed esset fraudi & damno, si qui secundum

unam religionem legitimi reputantur, ab alia propter illegitimitatem à Comitibus excluderentur, & ita resolvit Facultas Theologica Colon. & Trevirensis apud *La Croix l. cit.*

C A S U S CVII.

De impedimento erroris, conditionis, voti, cognationis, affinitatis.

U Baldus vult solvi à Titia uxore:
 1. Quia eam non reperit virginem.
 2. Quia petuit eam, quam viderat in hortu.
 3. Quam amicus retulit esse pulchram, & data est alia.
 4. Petuit filiam Petri, & data est filia Pauli.
 5. Non cogitabat ducere uxorem, sed quia hac se finxit divitem, ideo eam duxit.
 6. Putavit matrimonium esse solubile, vel non obligare ad debitum conjugale.
 7. 8. Putavit ipsam esse liberam, cum tamen sit mancipium, sicut & ipse dominus non consensit.
 9. Ipsa dicitur fuisse monialis, vel voto obstricta.
 10. 11. Ipse ante pubertatem vel ex metu fuit ordinatus.
 12. Suscepit ejus prolem, sed nescius eam esse Titia, vel se exinde contrahere cognationem spirituales.
 13. Non fuit ad hoc designatus.
 14. Baptizavit propriam prolem.
 15. Fuit adoptatus à patre Titie.
 16. Titia dicitur esse ipsi consanguinea.
 18. 19. 20. 21. Affinis affinitate contracta ante Baptismum. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid circa impedimentum erroris?

ꝛ. 1. Error potest esse vel circa

personam, ut dum putatur esse Titia, & est Caja; vel circa qualitatem personæ, quando putatur virgo, nobilis, dives esse, cum sit corrupta, ignobilis, pauper; uterque vel est antecedens, qui dat causam contractui, ita ut eo non existente contractus non fieret; vel est concomitans, qui non inducit ad contrahendum, sed ita comitatur actum, ut eo non existente adhuc fieret. ꝛ. 2. Certum est, quod error in personam matrimonium reddat invalidum, ut cum putas te contrahere cum Caja, & contrahis cum Titia, c. tuanos, de spons. Ratio est, quia talis error tollit consensum circa hanc personam, qui est de essentia matrimonii; quod enim non est cognitum, non potest esse volitum. Nec obstat, quod hic error solum sit concomitans, & fortè maluisset contrahere cum Titia, si scivisset hanc esse, nam consensit in solam Cajam, & ex ista comparatione animi solum sequitur, quod fuisset consensurus in Titiam, si scivisset eam esse, non autem quod de facto con-

sen-